

14. korrika *aek*

Euskal Herria euskalduntzen

1 0 - 1 2
U R T E

ni ere bai!

JARDUERA	JARDUERAK	HELBURUAK	EKINTZAREN GARAPENA	DENBORALIZAZIOA
1	Korrikaren mezu orokorra. Korrika 14ko bideoklipa eta abestia.	- Korrika 14aren aurkezpena, girotzea.	- Korrikarako prestatu duten bideoa ikusi. - Korrika 14ren mezua azaldu eta abestia entzun. - Abestiarekin eta mezuarekin lotuz "Erabilera kanpaina" aurkeztuko dugu. - Sarrera eta irteera orduetan, bazkal orduan eta jolasaldietan bozgorailuetatik honako abestiak jarriko ditugu: Korrika 14ren abestia, aurreko Korrikenak eta "Irungo aek-ko beteranoak" CD-koak.	- Bideoa lehenengo egunean jarriko dugu, kanpainaren hasiera legez. - Korrikaren abestia irakasleek maiz jarriko dute beraien geletan. - Korrikak irauten duen egun guztietan abestiak jarriko ditugu bozgorailuetatik.
2	Irungo aek-ko beteranoek grabatutako CDa.	- CDa grabatzearen arrazoia zein izan den jakitea. Bertako euskaltegiko ikasleek zein motibazio izan duten CDa grabatzeko. - Abesti batzuen mezuaren inguruan hausnartzea. - Abestuz kantuekin gozatzea.	- Abestiak entzun. - Diskoaren jatorria azaltzen duen testua irakurri. - Hitzak iradokitzen duenaren inguruan hitz egin. - Abestien hitzak aurrean dituztela, abestuz hitzak ikastea. - Taldearen inguruan dagoen informazioa irakurri.	- Hautatzen den abesti bakoitzeko egun bat erabiltzea da egokiena, baina egun bakarrera mugatzea ere zilegi da.
3	Korrika 14ren abestia- Gorputz adierazpena	-Hizkuntzaren erabilera - Hainbat musika adierazpenen oinarritzko	- Gela bakoitzak Korrika 14ren abestiarekin dantza, koreografia bat prestatuko du Gorputz	- Korrika 14 aurkezte den momentutik eskolako jaia egin bitartean.

JARDUERA	JARDUERAK	HELBURUAK	EKINTZAREN GARAPENA	DENBORALIZAZIOA
3		<p>teknikak eta baliabideak ezagutzea.</p> <p>- Gorputz adierazpenerako oinarritzko teknikak ezagutzea.</p>	<p>Hezkuntza edo Musika ikasgaien, eta eskolan egingo den jaialdian beste guztien aurrean dantzatuko dute.</p>	
4	Erabilera kanpaina	<p>- Hizkuntzaren erabilera bultzatzea alderdi formal, testuinguru eta komunikazio-asmoen artean erlazioak ezarri, nork bere ekoizpena hobetzeko.</p> <p>- Kidetzea.</p>	<p>- Ikasle txikiak erabilera kanpaina lantzen ari dira.</p> <p>- Zuen ikasleak gela horietara kideratzea egitera doazenean, gomendagarria da egiten ari diren kanpainaren berri izatea.</p> <p>- Kanpaina amaitu ondoren landare edo lorea opari moduan jasoko baitute.</p>	<p>- Korrikak irauten duen bitartean.</p> <p>- Korrika amaitu ondoren ikasle helduenek lorea edo landarea zaintzen, ureztatzen jarraituko dute. Etorkizunean helduenen eta txikiak KIDETZE kanpainetan ere erabili baitezakegu.</p>
5	Ipuina	<p>- Inguruko kultur agerpen baten gaineko kontakizuna entzun, aditu eta ulertzeko gaitasuna lantzea.</p> <p>- Kidetzea.</p>	<p>- Zenbait proposamen:</p> <p>1.KIDETZEA:Ikasle helduenek ipuinarekin antzerki emanaldia prestatuko dute ikasle gaztekoentzat.</p> <p>Ikasle helduenek irakurriko diete ipuina.</p>	<p>- Ikasle helduenek 30 minutu inguruko antzerkia presta dezakete.</p> <p>- Ipuina lantzeko 30 minutuko 3 bat saio erabiltzea proposatzen dugu.</p>

JARDUERA	JARDUERAK	HELBURUAK	EKINTZAREN GARAPENA	DENBORALIZAZIOA
5	Ipuina		2.Irakasleak ipuinaren pasarte bat irakurriko die ikasleei eta hauek marrazki bat egingo dute, zer ulertu edo sentitu duten adierazteko.	
6	Petoa	<ul style="list-style-type: none"> - Hainbat plastika adierazpenen oinarritzko teknikak eta baliabideak erabiltzea. - Ikasleek euskararekiko konpromisoak hartzea. 	<ul style="list-style-type: none"> - Korrika txikirako edo eskolan egingo den jaialdirako petoa prestatu. - Petoaren aurrealdean Korrika 14ko logoa jarriko dugu eta atzean logoa hutsik; Bertan ikasle bakoitzak euskararekiko hartu duen konpromisoa jarriko du. Gelako konpromisoa ere izan daiteke. - Korrika 14ko logoa erabiliz kartel erraldoiak egin daitezke norberaren edo gelako konpromisoekin eta eskola apaintzeko erabili. 	<ul style="list-style-type: none"> - Petoa bera eta kartel erraldoiak egiteko plastika ikasgaiko ordu bat erabiliko dugu. - Konpromisoei buruz hitz egiteko tutoretza ordu bat hartuko dugu.
7	Euskal Herria 14ko ibilbidea.	<ul style="list-style-type: none"> - Euskal Herria ezagutu. - Korrika 14a jarraitu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Euskal Herriko mapa gela barruan jarriko dugu eta bertan Korrika 14ko ibilbidea markatuko dugu, 	<ul style="list-style-type: none"> - Euskal Herriko mapa mutua kanpainaren hasieran jarriko dugu gela bakoitzean.

JARDUERA	JARDUERAK	HELBURUAK	EKINTZAREN GARAPENA	DENBORALIZAZIOA
7	Euskal Herria -Korrika 14ko ibilbidea.	- Argazkiak deskribatzeko gaitasuna	etapa bakoitzeko hasiera eta bukaera. - Egun bakoitzean hasiera puntutik bukaerarainoko ibilbidea markatu	- Egunero 30, 45 minutu hartuko ditugu eguneko ibilbidea markatu eta egunkarietan argitaraturiko
8	Hizkuntzarekin jolasean: a h o - k o r a p i l o a k , o n o m a t o p e i a k , asmakizunak eta esaera zaharrak	- Aho-korapilo, asmakizun, esaera zahar eta onomatopeiekin jolasean. - Aho hizkerarekin jolastu. - Aho hizkeran trebetasunak landu. - Esaera zahar eta onomatopeiak ikastea, ahozko euskal tradizioa mantentzeko.	Jolas ezberdinak egingo ditugu: - Aho-korapiloak buruz ikasi eta beste esan. - Lehiaketa ezberdinak aho-korapilo, esaera zahar onomatopeia eta asmakizunekin. - Aipatu ez diren eta ezagutzen dituzten beste onomatopeia, esaera zahar aho-korapilo eta asmakizunei buruz galdetu. -Esaera zaharrek esan nahi duten aztertu. -Berriak asmatu -...	

- Korrika 14rako eginiko bideoklipa ikusiko dugu (gelaka, etapaka, zikloka)
- Aurtengo Korrikaren eta Afrikak abesturiko kantaren mezuari buruz hitz egingo dugu. Abestiarekin lotuz, "Erabilera Kanpaina" (3. jarduera) azalduko dugu.
- Jarduera hau kanpainaren lehen egunean, ordubeteko saioan egitea gomendatzen dugu.
- Ikasleek abestia edo abestiaren leloa ikas dezaten, gelan egunero entzutea ere proposatzen dugu.
- Korrika hasten den egunetik amaitu bitartean, sarrera eta irteera orduetan eta jolas eta bazkal orduan Korrika 14, aurreko Korrika jai ezberdinetako eta "Irungo aek-ko beteranoak" CDko abestiak jarriko ditugu egunero.
- BALIABIDEAK: Korrika 14ren bideoklipa, abestia eta mezua. Aurreko Korriken abestiak eta "Irungo aek-ko beteranoak" CDa.

Korrika 14aren MEZUA

Euskal Herriak bere kultura eta hizkuntza berreskuratzeko lana ez da gaurkoa. Aitzitik, gaur egun daukaguna eta etorkizunean Euskal Herria euskalduna erdiesteko esperantzak aurrekoek egindako lan eskergan dute oinarri. Hala ere, gaurko momentuak daukan garrantziaz jabeturik AEK-k eta Korrika 14k honako mezua hau zabaltzen nahi dute Euskal Herri osoan:

Euskara guztiona da eta guztiontzat izan behar du. Hori ukatuko duenik ez da geure artean. Baina guztiona izate horrek, guztiontzat izan behar izateak, **geure, norberaren**, bihurtzen du euskararen arazoa. **Geurea, norberarena** izateak, norbanakoaren konpromiso zehatza eskatzen du,

gutariko bakoitzak berea dena zaintzen hartu behar duen konpromiso pertsonala. Gaurko egoeran, euskararen etorkizuna nola edo hala bermatuko badugu, bakoitzak, geure aldetik, eskura dugun guztia jarri behar dugu helburua erdiesteko. Bukatu dira jadanik erantzukizuna bestean lepo uzteko garaiak. "Nik nahiko nuke, baina herrian ez da egiten", "saiaitzen naiz baina administrazioek ez didate laguntzen", "administrazioetatik ahalegintzen gara baina herritarrek ez dute erantzuten", "ez dago diru nahikorik", "denona bai, baina ez dagokit niri horretaz arduratzea" eta batez ere, "nik ez dakit, baina nire seme-alabek egingo dute" esan-entzun horrekin ez goaz inora, ez dugu urrats eraginkor bakar bat ere egiten euskararen geroa behingoz ziurtatzeko. Norberarena dena babesteko denok egiten dugu geure esparruan ahal duguna. Horrela bada, ez al genuke euskararekin ere berdinean egin beharko? Euskaraz badakienak ez al luke egunero erabiltzeko ahalegina egin beharko? Ahoz erabiltzen duen horrek ez al luke noizean behin euskaraz irakurtzeko saiakeratxoa egin beharko? Eta noizean behin irakurtzeko kapaz denak noizbehinka ingurukoei ohartxoak euskaraz idazten saiatu? Apurka-apurka laguntzen duten instituzioek ez al lukete, aurrekontuetatik bertatik, gehiago lagundu beharko?; kanpaina sustatzaileak bultzatu beharko? Dendariak ez lituzke salneurriak, oharrak, iragarkiak.... euskaraz jarri beharko? Eta oraindik ere euskaraz ez dakienari ez al zaio behingoz ikasteko garaia iritsi?

AEKn eta Korrikan baiezkotan gaude. Zalantza izpirik gabe.

Eta guztion erantzukizuna behin argi utzirik, oraindik euskaldun ez diren horiei egin nahi die dei berezi bat Korrika 14k. Izan ere, edozein azterketa soziolinguistikok frogatzen duenez, hizkuntzaren etorkizuna bermatzeko transmisioa da ezinbesteko tresna, eta transmisioa bermatzeko dugun bide bakarra helduak euskalduntzea da. Geure

1.JARDUERA

10-12 URTE

haurrak euskaraz eskolaratzea garrantzitsua bada, eta hala da, zinez, are garrantzitsuagoa da helduak euskalduntzea;beraiekin bizi diren helduek euskaraz egin dezaten, inguru euskaldun bat eskaini diezaieten, euskaraz bizitzeko aukera eman diezaieten. Helduak euskaldundu ezean ez dugu haur euskaldunik izango; euskara ezagutuko dute, bai, "euskaradunak" izango dira, baina ez ditugu euskaldun osoak sortuko, edonon, edonoiz eta edozertaz euskaraz aritzeko gai izango diren euskaldunak. Ez da, beraz, makala oraindik euskaldun ez diren heldu horien ardura. AEKn eta Korrikan, zinez, baloratzen dugu hainbat eta hainbat euskal hiritarrek beraien ingurukoen haurrak euskaratzeko egiten duten ahalegina. Baina hurrengo pausoa, norberaren euskalduntzearena behar-beharrezkoa da benetan euskarari behar duen tokia eman nahi badiogu. Eta inoiz baino beharrezkoagoa da gaur mezu hau lau haizetara zabaltzea. **Euskal herria euskalduntzen** goaz. **Euskal Herria euskalduntzen** ari gara. **Euskal Herria euskalduntzen** da geure betiko aldarria. Eta gaur, XXI. medea abiatu zaigun honetan, **helduak euskalduntzea** dugu premiarik larrienetakoa. Jakin badakigu ez dena erraza, norbanakoaren konpromiso zehatza eskatzen duena, baina AEKn eta Korrikan prest gaude geure baliabide guztiak helduen eskura ipintzeko, helburua erraztarazteko, geure posibilitateen arabera guztiak euskalduntzen laguntzeko. Zatozte bada, euskaltegietara, **Euskal Herria euskalduntzen**.

Euskara guztiona, guztiontzat, guztion erantzukizun dela diogu. Euskara guztion artean egin dugulako, guztiontzat balio behar duelako, guztion esku dagoelako geure hizkuntzaren geroa ziurtatzea. Guztiok geurea eginez lortu dugu gaur arte hizkuntza bizi moduan ekartzea euskara, XXI. mendera arte hizkuntz moderno eta edozertarako balio duen hizkuntza modura ekartzea. Inork bereari uko egin gabe, bakoitzak berea

mantenduz eta eginez egin dugu euskarak biziraupenerako ezinbesteko zuen euskara batua, Euskal Herriko bazter guztietako euskaldunak batzen gaituena. Euskarak egiten gaitu euskaldun eta euskalduntasuna euskararen jabego horretan baino ez datza. Horren arabera aukeratu ditugu Korrika 14aren hasiera eta helmuga markatuko dituzten tokiak ere. **Orreaga**, euskararen ezaugarriak gordetzen jakin duen herria, gaur ere bere euskalkia bizirik mantentzen duen herria euskararen berezitasunak, formak, joskerak, lexikoa... bere-beretik gordez eta erakutsiz. Eta **Bilbo**, Euskal Herriko inguru guztietatik etorritako euskaldunen topagune, euskarak gaurko gizarte modernoan lekua badaukala erakusten duen herria, guztion ekarpenak onartuz eta batuz, Euskal Herriko eta mundu osoko milaka eta milaka euskaldun berriren euskararekin aberastuz, euskara batuaz bizitzeko gai izango den herria. Zatozte bada, Korrika, Orreagatik Bilbora, **Euskal Herria euskalduntzen**.

1.JARDUERA

10-12 URTE

14. KORRIKAREN ABESTIA: Ni ere bai

Gauzak esateko, hitzak beharrezkoak dira.
Elkar ulertzeko sortzen dira hizkuntzak,
loreak bezalakoak, egunero zaintzen dira
ura bota behar, hiltzen dira bestelan.

Euskara bihurtuko da loretsu bat
Gu, denok landatua,
Goazen ba korrika (bis)
Euskara mintzatuz gure artian belaunaldiz, belaunaldi
Korrika, korrika ni, ere bai.

Goazen korrika, gure euskara zaintzera
Nagusiok ere badugu aukera.
Ez izan lotsati ez esan berandu dela
Guztion laguntza, eskatzen da korrikan.
Euskara bihurtuko da loretsu bat....

AFRIKA

^{14.}
korrika *aek*
Euskal Herria euskalduntzen

ni ere bai!

ORREAGA-BILBO'05

1.JARDUERA

10-12 URTE

EUSKARA ALA EZ GARA

Esnatu maitia, plazan ez da euskara aditzen eta.

Azken basoaren

Azken arbolaren

Azken adarra

Adar gogor bat

Lorez betetako adarra

Lili polit-politak

Fruitu ederrak

Lili polit-politak

Fruitu ederrak

Arbola berrien sortzaileak

Lili polit-politak

Fruitu ederrak

Ama, ama bakarra

Fruitu asko (berriz)

Fruituak erori dira lurraren bila

Gero lurrean goxo-goxo

Landare ugari, landare zuzenak

Aterako dira

Lili politak

Euskara ala ez gara

Lili politak

Landare txikiak

Arbola handiak bihurtzen dira...

zaintzen badira, maitatzen badira

Euskara ala ez gara,

Gu, gu gara euskara

Lo egin lo egin lo berriz maitia

Basoak...

Bere adarrekin egindako

seaskan

Babesten gaituela

Egin lo lo lo egin lo

a loloooooooooooo

Baldin Bada

IRUNGO æK-KO BETERANOAK DISKOAREN ZERGATIA

Ni ere bai korrika 14ren abestia Irungo AEK-ko beteranoak izena duen CDan dago. Bilduma honetarako sortu edo berreskuratu dira hainbat kantu, orain arte argitaratu gabeak. KURAIA, MINXORIAK, KORTATU, JOXE RIPIAU eta abarren doinuak daude entzungai Irungo AEK-ko beteranoak CDan.

Korrika 14ren mezuak, norbanakoaren konpromisoak eta korrika 14ren omenaldiak, euskaldun berriei egindako esfortzua eskertzeko asmoz, bat egiten dute kantu bilduma honen egitasmoan. Irungo AEK euskaltegiko beteranoek badakite zer den euskara ikastera joatea euskaltegira eta eguneroko norbanakoaren ahaleginarekin 'euskaldun berri' izatea.

Irungo euskaltegiak, gainera, berezitasun bat dauka: bertatik igaro dira euskal musikari handienetarik asko eta horiei esker, euskaraz abesten ikasi dugu estilo guztietan, baita rock doinu gogorretan ere.

Horren kontura, orain dela hilabete batzuk Irungo AEK euskaltegiko irakasle batzuk asmoari bueltak ematen hasi ziren eta Fernando Sapok (KURAIA), azaldu duen legez, "disco honen asmoa guretik pasatako ikasleak nola edo hala elkartzea izan da. Denon artean disco bat argitaratzea ideia ona izan zitekeela bururatu zitzaigun".

Eduarne Brouardek esan duenez, "eurena da ekimena eta AEKrena korrika 14ren abestia gehitzeko proposamena". AEK-ko beteranoak+korrika 14 diskoa Metak diskoetxeak kaleratu du: guztira 19 abesti batzen dituen bilduma; 18 beteranoenak dira eta 19.a korrika

14ren kanta, Afrikak egin duena.

ABESTIEN INGURUKO GALDETEGIA

Hasierako galderak. Abestiekin hasi aurretik koka gaitzen lehendabizi.

- Etxean dituzun musika diskoek zein hizkuntzatan abesten dizute?
- Zein musika estilo lotzen duzu gehien euskararekin? Eta gutxien?
- Arrazoitu aurreko erantzunak?
- Disco honetako musikariak euskaltegitik igarotakoak dira, zure ustez zerk bultzatu ditu honelako proiektu batean parte hartzera, hau da, argitaratu gabeko abesti bat euskaltegikoei eman eta publikatzeko arrazoia zein izan daitekeela uste duzu?
- Abestiak.

13. abestia: JEREMIAH JOHNSON "Euskalduna naiz eta arraro nago"

- Zergatik egon daiteke arraro eta ez harro?
 - Euskaraz hitz egitea, gure eskubidea bada ere, non sentitzen zara arraro euskaraz hitz egiterakoan?
 - Euskalduna naiz etanago?
- (esan ezazue zuek euskaldunak izanda zer sentitzen duzuen edo zelan ikusten duzuen zuen burua)
- Zer iruditu zaizu musika?

14. abestia: BALDIN BADA "Euskara ala ez gara"

- Badago euskara zer den definitu ezin duen euskaldunik, hauentzako euskara eurak direlako. Euskaraz bizi den batentzat euskara ez da hizkuntza bat soilik, bizitzako eta norbere gorputzeko beste alderdi bat gehiago da. Abesti honen leloak ere antzeko zerbait dio. Hitz egin ezazue leloaren esanahiaren inguruan. Leloa: Euskara ala ez gara. Gu, gu gara euskara.
- Naturako zein elementurekin konparatzen du euskara?
- Ama, ama bakarra. Fruitu asko. Pasarte honek zeri egiten dio erreferentzia?
- Gogoko duzu musika? Eta orokorrean abestia?

19. abestia: AFRIKA "Ni ere bai"

- Zerekin konparatzen du euskara?
- Zer esan nahi ote du (...) ura bota behar, hiltzen dira bestela esaldiak?
- Azken paragrafoko (...) ez izan lotsati esaldiak zer esan nahi du? Zertaz ari da?

MUSIKARIEN INGURUKO INFORMAZIOA

AFRIKA: ni ere bai

Afrikak bere erritmo beroekin,- kasu honetan jungle deritzonarekin- osatu du korrika 14ren soinu banda. Euskaldunak euskara erabiltzera eta euskaldun ez direnak euskara ikastera animatu nahi dituen abestia. Kanta irekia, dantzarako erritmo ezin aproposagoa duena, eta denek gozatzeko modukoa.

Elektronika, soul, rhythm and blues eta jazz doinuekin euskal musika berritzen jakin du Afrikak. Taldea Afrika Bibang abeslariak, Ernesto Maestrok eta Israel Monzonillok konposizioan eta programazioan osatzen dute.

Afrika kolaborazioak egiten aritu da Etsaiak taldearekin, baita Fermin Muguruzarekin ere. Eta korrikarentzat korrika 14ren abestia egin du.

BALDIN BADA taldeari buruz, Joseba Martínek Jungla Sonora (Radio Euskadi) saiorako prestatu zituen berba batzuk ekarriko ditugu gogora, ondo baino hobeto egokitzen direlako gaur aurkeztu duten kantu bildumaren erroetara. Protagonistek eurek azaldu dezakete nola sortu zitzairen hau egiteko gogoa eta euskararekiko eta AEKrekiko lotura, baina hasteko aitortu behar da, horrelakorik ezin zatekeela egin Irunen ez bazen.

JULEN LEKUONA

laz hil zen Julen Lekuona oiartzuarra, Irungo AEK-ko irakasle izandakoa, eta euskal kantagintza berriaren aitzindari. Ez Dok Amairuko motorretako bat, belaunaldi oso baten gogoan iltzatuta geratu diren abestien egilea izan da Lekuona.

Berarekin hasten da, omenaldi xume gisa, AEK-ko beteranoen abesti bilduma.

KURAI

Euskaltegietako beteranoen adierazgarria dugu KURAI: aragoiar bat euskaraz abesten entzuteko aukera ematen digu talde honek, punk eta hard-rockaren erritmo klasikoak nahastuz. Joseba Ponce (DUT taldeko baxu jolea), Fernando (Zaragozako EL CORAZÓN DEL SAPOko abeslaria),

Galder Izagirre (DUTeko bateria jolea) eta Mikel Anestesia dira KURAIA.

APURTU

80ko hamarkadaren bukaeran sortu zen talde hau, punk eskizofreniko konplexu bakoaren sasoian. Apurka-apurka estilo pertsonalagoa garatzen joan ziren; horren isla da beraien lehenengo maketa eta 90eko hamarkadan grabatu zuten CDa.

SAGARROI

Iñigo Muguruza (ahotsa eta gitarra), Gorka Baskaran (bateria), Carlos Zubikoa (baxua) eta Asier Ituarte (tronboia) dira SAGARROI. Ohiko bateria, gitarra apala eta gitarra intentsitate aldaketekin nahasten ditu erritmo astiro sinkopatu batetik erritmo azkarretara, gitarra zorrotza eta guzti erraztasun handiz pasatuz. Hitzei atxikiz musikaren gordintasunarekin bat egiten dute, oinazeaz, urradurez, (sagarroia trikua da), etsipenaz, isolamenduaz eta alienazioaz mintzatuz, baina itxaropen ezearan erori gabe, gizakian sinetsi nahian.

SKUNK eta APOA

SKUNK taldea (Rafa, Iñaki, Kirstof, Patzi, Pippo, Frank, Xaxa eta Xabi), Hendaian sustraitu zen eta 14 urte daramatza musika kontuetan. Mugan -lrungo beste aldean hain justu- kokatua, hainbat estiloren eta erritmoren nahasketa egiten dute; eta errepideari atxikita beti, 3 kontinentetan 500 kontzertu baino gehiago eman dituzte. Azken diskoa grabatzen ari zirela (Giltzak) egin zuten Fernando Sapo "Apoa"-rekin AEK-ko veteranoen diskoan dagoen Lehertu abestia.

ANTI-RÉGIMEN

Beteranoak Irunen eta veteranoak euskal punkaren barruan. Punkaren aitzindariak izan ziren Irunen VÓMITO SOCIALekoekin batera. Hainbat aldaketaren ostean bi maketa atera zituzten 80ko hamarkadan. Miguel, Rafa, Txemari eta Victorren bigarren maketak 1.000 kopia baino gehiago saldu zituen 85ean. Orain bueltan dira binilo bat grabatu dutelako, lehenengo LPa kaleratu eta 12 urteren bueltan. Urte batzuk badira banatu zirenetik; azken zuzeneko Maomaren omenaldia izan zuten.

FISHOTZ RUIDO

1999 urtean lehenago hainbat taldetan ibili eta gero (PLANETA ENFERMO, DIKZIS, LATITUDCERO, LABEMBABLANCH, SYMBIUMPANDORA, JOXE RIPIAU, FM DUB MANIDEST...), S. Patxuko eta O. Benas abesti pertsonalagoak grabatzeko elkartu ziren. Orain arte 3 CD grabatu dituzte etxeko estudio txikietan eta hamaikatxo kontzertu eman. Hilabete batzuetarako geldiuena egin dute orain.

IZAERA

Irun eta Hondarribiko hirukote gazte batek osatzen du IZAERA. 2001 urtean maketa bat autoeditatu zuten eta 80 kontzertu baino gehiago eman Euskal Herrian, Katalunian eta Aragoian. 2004ko udazkenean beren lehenengo diskoa kaleratu zuten: 10 Programa Gaiztokian. Musika zuzen eta gordina jorratzen dute, sentimendu desberdinetatik abiatuz, irakurketa desberdinak emanez bakoitzari.

FERMIN MUGURUZA eta XABI STRUBELL

Fermin eta Xabik, besteak beste, DUT taldean lan egin zuten elkarrekin. Ibilbide luzea dute bi musikariek eta eskarmentu handia. Fermin mundu

zabalean egin da ospetsu musikari esker eta Xabik, Anari kantautore azkoitiarrarekin batera aritzeaz gain, egitasmu berriak prestatzen dihardu. Irungo musika mobida bizi izan dute beste kide guztiekin batera eta elkarrekin osatu dute CD honetan dagoen kanta.

L'OMBRE RAYA

Taldea, Txarls "Txunait" (baxua) eta Luis "ted sister" (bateria) Blue Tio "Flav"-ekin (Donostian bizi den kantautore italiarra) entseatzen hasi zirenean sortu zen. Geroago O. Benas sartu zen gitarrarekin (SYMBIUM PANDORA, LA BEMBA BLANCH, FISHOTZ RUIDO...). Hainbat kontzertu eman zuten Euskal Herrian eta Katalunian. Egun Txarls, Luis eta "Flav" FINEGIRO taldean ari dira.

OZTOPOKA

ANTI-RÉGIMEN banatu eta gero Miguel, Txemari eta Victorrek beste punk banda bat sortzea erabaki zuten. Aurrekoak baino kanta melodikoagoekin bi maketa grabatu zituzten (93 eta 95). Gero Ignazio gehitu zitzaion gitarrarekin. Urtebete eman zuten jotzen 96an utzi arte.

JOXE RIPIAU

Iñigo eta Javier Muguruza eta Sergio Ordoñezek osatu zuten JOXE RIPIAU taldea reggea, ska, merengea eta saltsa dominikarreko doinuak nahastuz. Hirugarren diskorako Asier Ituarte tronboilaria gehitu zuten taldera eta musika berria egiteari ekin zioten: jai giroko musika, musika tropikal kutsuarekin. CDra gehitu dira Ijitoen estigma abestiarekin.

JEREMIAH JOHNSON

Glendalought-en jaio zen baina Irunen bizi da Jeremiah Johnson

aspalditik "mendian, emakume bat eta txakur batekin" bere hitzetan. 80ko hamarkadan ANTI-RÉGIMEN taldean aritu zen baina taldea desegin eta gero bakarrik jarraitu zuen. Hiru disko argitaratu ditu harrezkero.

BALDIN BADA

80ko hamarkadan Euskal Herrian bizi izan zen giro guztiak kutsatuta sortu zen BALDIN BADA taldea ere. Oraingoan Gernika kokakola barik, Euskara ala ez gara izeneko abestia aukeratu dute bildumarako. Esperientzia badute euskararen aldeko kantak egiten; gogoratu, bestela, 86ko Ibilaldirako egin zuten Zirt-zart abestia. Dani (gitarra eta ahotsak), Santi (baxua eta ahotsak), Katu (ahotsa eta gitarra), eta Iban (bateria) dira BALDIN BADA.

MINXORIAK

1976ra arte egin behar da atzera MINXORIAK taldearen sorrera topatzeko. Niko Etxart izan zen taldearen fundatzailea. Iparraldean eman zituen lehenengo kontzertuak; Irungo mugaz beste aldean, baina mugaren alde bietan ibili da MINXORIAK, beste hainbeste legez, 1993ra bitartean. Urte horretako bertsolari txapelketa nagusian egin zuten azken kontzertua MINXORIAK taldeko kideek, Oiartzunen, hemendik oso gertu, Madalensoro pilotalekuan.

DUT

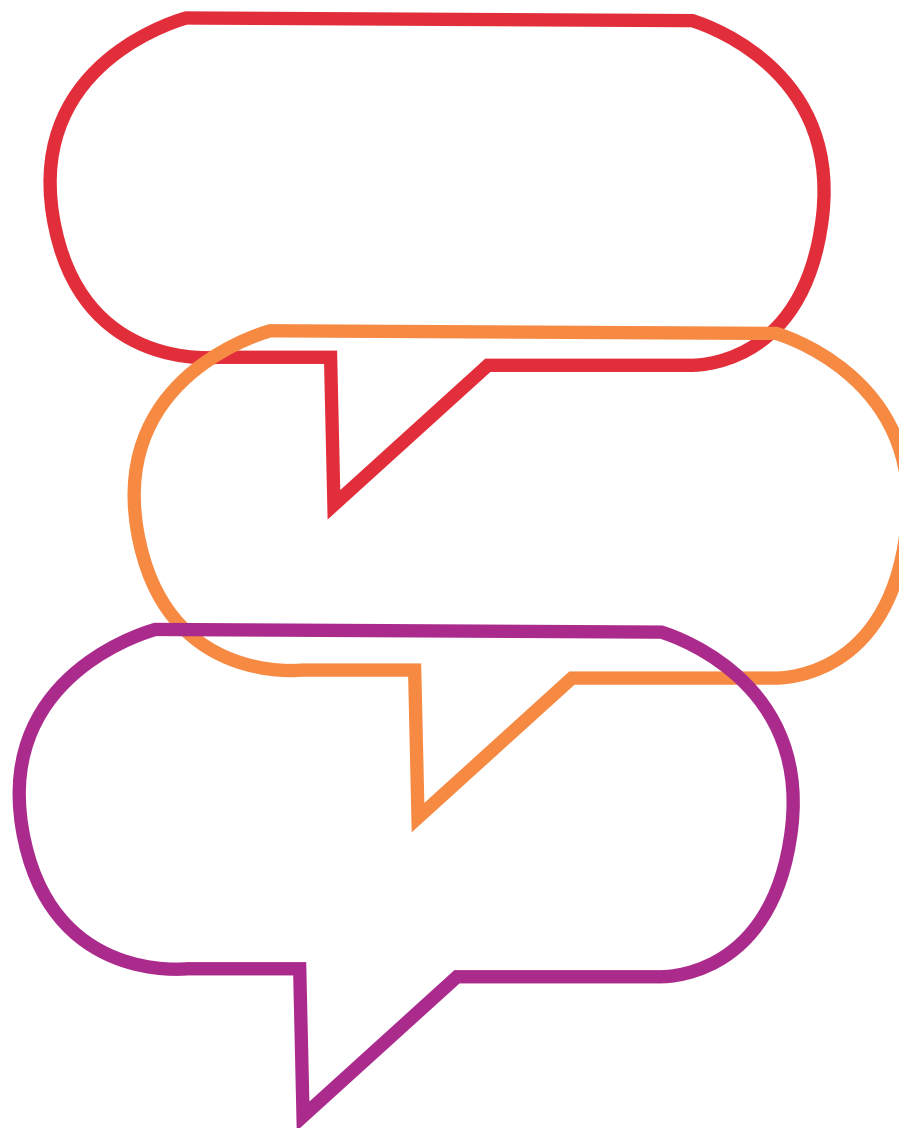
Xabi Strubell, Joseba Ponce eta Galder Izagirrek osatu zuten DUT taldea 1990eko hamarkadaren amaieran eta Fermin Muguruzarekin ere aritu ziren Ireki Ateak izeneko proiektuan. Bilduma honetan Hondarra lana entzuteko parada daukagu.

KORTATU

Eta nork ez du KORTATU ezagutzen. Aurretik aipatutako talde askotan izan dira gero KORTATU taldean batu zirenak. Gainera, urteurren muga dute 2004. urtea; izan ere, KORTATU 1984ko udan sortu zuten Irunen, Fermin (gitarra eta ahotsa), Iñigo (baxua eta ahotsa) eta Treku (bateria) kideek. Eta orduan hasi zen euskal talderik ezagunena izatera iritsi denaren ibilbidea, Euskal Herrian lehenengo eta European gero.

IRAKASLEAK

Irungo AEK-ko irakasleak (Ihintza, Kaiet, Liber, Itziar, Enara, Jokin, Aintzane, Urko, Aritz eta Idoia) kantari, Iker Beristainek kartzelan idatzitako letra eta Fernando Saporen musika daukan abestian. Kantua Karlos Osinagarekin grabatu zuten euskaltegian bertan, eta beraiekin batera ari dira Rafa Skunk, Xabi Skunk eta Fernando Sapo.

3.JARDUERA

10-12 URTE

- Gorputz Hezkuntza eta Musika ikasgaiko irakasleek Korrika 14ren abestia ikasleekin jolas ezberdinak egiteko erabiliko dute; dantza libre musikaren erritmoaren arabera, aukiararen jolasa,...Gainerako Korriken abestiak ere erabil daitezke.
- Gela bakoitzak koreografia bat presta dezake Korrika 14ren eta aurreko Korriken abestiekin (Musika edo Gorputz Hezkuntza ikasgaietan)
- Koreografia hauek eskolan edo herrian egingo duten jaian dantzatuko dituzte.
- Korrika 14k irauten duen bitartean prestatuko dute koreografia.
- **BALIABIDEAK:** Korrika 14ren eta aurreko Korriken abestiak.

4.JARDUERA

10-12 URTE

- Erabilera kanpaina

- Kanpainaren aurkezpena Korrikaren kanta eta "Irungo aek-ko beteranoak" CDko "euskara ala ez gara" abestia entzun ondoren egingo dugu.

"Euskara ala ez gara! Gu, gu gara euskara!!!"

"Loreak ura behar duen bezala, euskarak gu behar gaitu!!!"

- Gelara benetako lore edo landare bat eta horman itsasteko kartulinar marrazturiko beste lore edo landare bat eramango ditugu. Korrikak irauten duen bitartean, egunero edo bi egunean behin, erregistroa burutuko dugu eta emaitzen arabera kartulinako lore edo landarearen hostoak margotzen joango gara. Helburua lorearen edo landarearen hosto guztiak margotzen joatea da landare bihur dadin.

Landare guztia egoki margotuz gero (Eskola edo gela bakoitzean erabakiko duzue egokia izateko erabilerak zein neurritakoa izan behar duen), gure gelara KIDETZEA lantzerantz etorri diren ikasle helduenen oparitutako diogu bizirik dagoen lore edo landarea eta etorkizunean eurek zaindu, ureztatu beharko dute, guztiek euskararekin egingo duten bezala.

Etorkizunean, helduenek landarea egoki zaintzen badute, Kidetze kanpaina berriak egiteko, harremana mantentzeko erabili dezakegu.

- **BALIABIDEAK:** Korrika 14ren abestia eta "Irungo aek-ko beteranoak" CDko "Euskara ala ez gara" abestia.

Benetako lore edo landarea horman itsasteko kartulina edo Din A-3 orri batean margoturiko lore edo landarea.

KIDETZEA antolatzeke proposamen bat:

DBH 1-LH 1

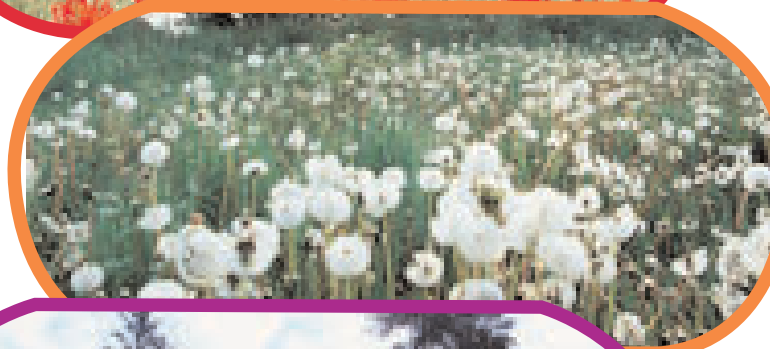
LH 5- 3 ETA 4 URTEKOEKIN

DBH 2-LH 2

LH 6- 4 ETA 5 URTEKOEKIN

DBH 3- LH 3

DBH 4-LH 4

5.JARDUERA

10-12 URTE

- Ipuina lantzeko ere zenbait proposamen dugu:

1. KIDETZEA: LHko 3. ziklo, DBH eta Batxilergoko ikasleek ipuina antzerki obra bihurtuko dute eta gaztetxoenei emanaldia eskainiko diete.

LHko 3. ziklo, DBH eta Batxilergoko ikasleek ipuina nola irakurri landuko dute (elkarriketak, pertsonaia ezberdinak, intonazioa, abiadura,...) eta ondoren gaztetxoenei irakurriko diete.

2. KIDETZEA: Irakasleak ikasleei ipuina kontatzen dien bitartean, hauek aurretik jaso dituzten eta zuri-beltzean dauden ipuineko marrazkiak margotuko dituzte.

3. KIDETZEA: Irakasleak ipuinaren pasarte bat irakurriko die ikasleei eta hauek nahi duten marrazkia egingo dute, zer ulertu edo sentitu duten adierazteko.

- **BALIABIDEAK:**

Ipuina

Ipuineko marrazkiak zuri-beltzean

Margoak

Orri zuriak

Arkatza

KIDETZEA antolatzeko proposamen bat:

DBH 1-LH 1

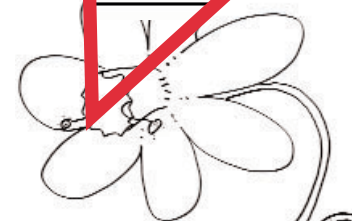
DBH 2-LH 2

DBH 3- LH 3

DBH 4-LH 4

LH 5- 3 ETA 4 URTEKOEKIN

LH 6- 4 ETA 5 URTEKOEKIN

ETXE AURREKO LOREAK

Duela aste pare bat amarekin loradenda batera joan nintzen. Lore berria erosi nahi zuen amak, etxe aurrean landatzeko. Azkenaldian etxe aurreko lorategia ahaztuta omen geneukan eta landare berri batek beste itxura bat emango ziola esaten zuen amak. Egia esan, amona hil zitzaigunetik nahiko triste geneukan etxe aurrea. Amonak benetan gustuko zuen loreak zaintzea. Egunero ureztatzen zituen, belar txarren bat ikusiz gero, laster ateratzen zituen sustrai eta guzti. Ikustekoa zen gure etxe ataria orduan, inguruko denetan koloretsuena zen. Ordu asko pasatzen zituen amonak han, baina orain inork ez die bertako landareei kasurik egiten. Amonak landare bakoitzari izen bat jartzen zion landatu bezain laster; bat Eki deituko zen, beste bat Gorringo, ate ondokoa Itzel eta bestea Zunbeltz. Bere seme-alabak balira bezala zaintzen zituen, euri izan zein ateri. Eta beti gauza bera esaten zigun; loreei hitz egitea beharrezkoa dela, asko eskertzen dutela egunean elkarriketa bat edukitzea beraiekin. Ikustekoa zen bai, zer nolako hizketaldiak izaten zituen amonak lore eta landareekin. Baina orain, amona falta dugunetik, lorategiak ez du gauza bera ematen eta horregatik joan ginen ama eta biok lore-dendara.

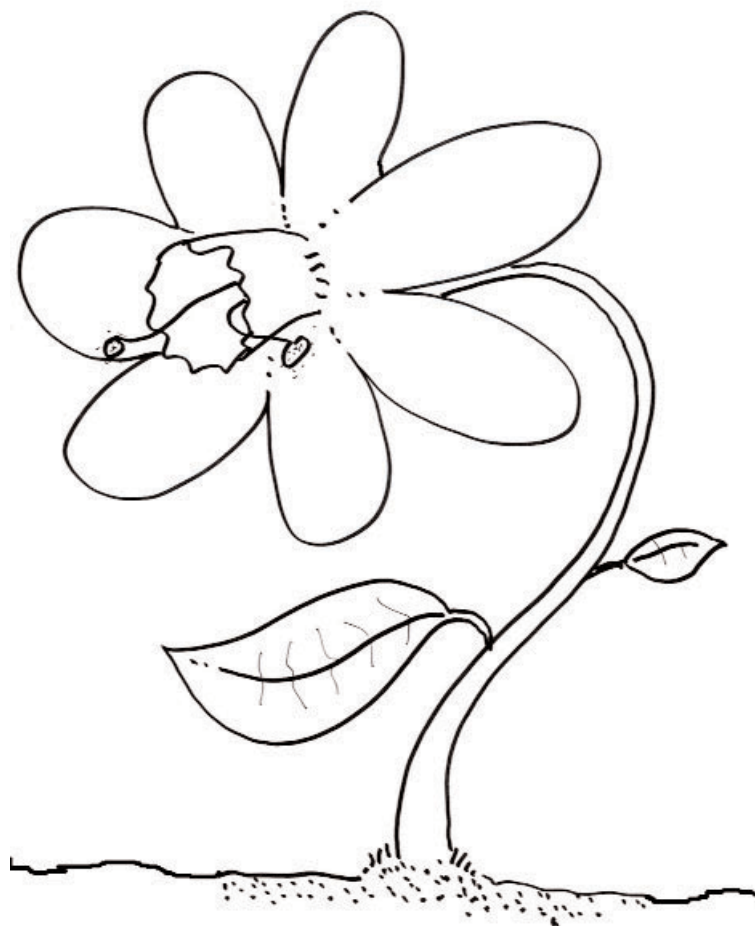
Loradendan liburu potolo bat erakutsi ziguten. Milaka lore ezberdin ageri ziren bertan, denek ere izen arraroak zituzten niretzat. Bat Krabelin deituko zen, bestea Nartziso, beste bat Geranio. Ez nuen bat bera ere ezagutzen baina denak ziren ederrak. Atzerriko loreak izango ziren seguruenik, beste lurralderen batekoak zirela esan zidan amak.

-Atzerriko landareak dira hauek, baina erraz moldatzen dira Euskal Herriko lurretara, ez dago arazorik. Hauek ere ikasi beharko dute hemen euria dela nagusi urte osoan.

Hogei lore inguru ikusi eta gero, amak aukeratu zuen nahi zuena. Nartziso deitzen zen eta argazkian baino, aurrez aurre askoz politagoa zen. Pozik bueltatu ginen ama eta biok egun hartan etxera. Nartziso eskuetan hartuta eraman nuen bidaia guztian. Etxera heldu eta loretxoa landatzea izan zen egin genuen lehenengo gauza. Lorategiaren erdi-erdian egin genuen zuloa eta han sartu genuen Nartziso txikia. Handik aurrera niri eman zidan lorea zaintzearen ardura amak. Uda zenez denbora sobera izango nuen horretarako. Nire lagun gehienak gainera, oporretan joanak ziren gurasoekin.

Aste bi pasatu dira Nartziso landatu genuenetik. Eta lore txikia zena, handi eta eder ageri da lorategi erdian. Gero eta lore gehiago irten zaizkio denbora gutxian, poztasuna ematen du egunero nola hasten den ikusteak. Goizean jaiki eta gosaltzera eseri aurretik joaten naiz kanpora, Nartziso nola dagoen ikustera. Eguna alai hasten dut zein lore ederra daukagun ikusita. Hizketaldi luzeak izaten ditut berarekin bazkalostean, hori bai, gazteleraz hitz egiten diot badaezpada, dendariak beste lurralde batekoa zela esan zigunez euskararik ez duela ulertuko pentsatu dut. Egunean behin ureztatzen dut, bai Nartziso eta baita bere ondoan daukagun Zunbeltz ere. Zunbeltz amonak landatu zuen aspaldi, ni jaio nintzenean gutxi gorabehera. Zuhaixka zabala da Zunbeltz, berde eta indartsua. Amonak gehien maitatzen zuen landarea hura zen. Zuhaixka ondoan geneukan aulkian eserita ematen zituen arratsaldeak amonak, etxera bueltatzen nintzenean banekien han aurkituko nuela Zunbeltzi istorioren bat kontatzen. Nire lagunei nire amonak loreei hitz egiten ziela esaten nienean erotuta zegoela esaten zidaten. Baina nire lagunek ez dute ezer ulertzen.

Nartziso erosi genuenetik etxean askoz giro alaiagoa daukagu. Ama ere irribarretsu egoten da normalean, eta amona hil zitzaigunetik ez dut askotan horrela ikusi. Duela hilabete inguru, gurasoen logelara sartu eta ama negarrez harrapatu nuen. Zer gertatzen zitzaion galdetu nion baina berak afaltzeko zer nahi nuen galdetu zidan, ezer ez balu bezala. Kostatu bazaio ere azkenean bere begiek berreskuratu dute lehengo alaitasuna. Azken egun hauetan, ordea, Zunbeltz da nahiko triste ikusten dudana. Kolore berdea galtzen hasi eta gero eta marroiagoa bihurtzen ari da. Udan lore urdin ederrak ateratzen zaizkio, eta aurten bat bera ere ez zaio hasi oraindik. Adar batzuk lehortzen hasita daudela uste dut. Ez dut ulertzen, nik biak ureztatu ditut azkeneko aste hauetan. Amak ez kezkatzeko esaten dit, normala dela, udako beroagatik izango dela. Baina nik ez dut uste horregatik denik.

Egun bi daramatzat kezkatuta. Egunez egun gero eta makalago ikusten dut Zunbeltz. Bizia galtzen ari dela ematen du, ia-ia idortuta dago. Nartziso, berriz, gero eta gorago doa, kaletik pasatzen den jendea ere, liluratuta, lorategira begira geratzen da. Inguruko etxeetan ez da gu bezalako lorategirik ikusten orain. Aspaldiko partez, usain ederra zabaltzen du etxe atarian. Zunbeltz, ordea, gero eta eskasago ageri da Nartzisoren ondoan.

Ama laster etorriko da lanetik eta ni bitartean lorategian nago atsekabetuta, Nartzisorekin hitz egiten.

- Arratsalde on! -esan dit amak atetik sartu bezain laster. Pozik dator gaur ere. Ni horrela ikustean, baina, aurpegia goibeldu egin zaio.

- Zer gertatzen da Martin? Zer edo zer gertatu da ala?

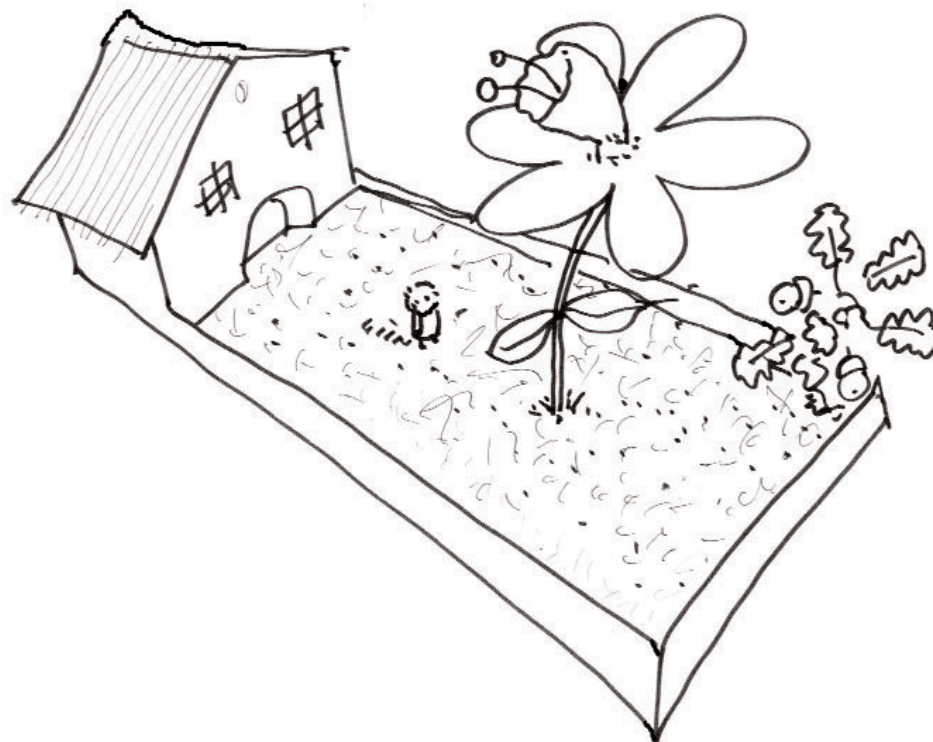
- Zunbeltz da ama. Ez dauka itxura onik. Hiltzen ari dela uste dut. Adar gehienak idortu zaizkio dagoeneko. Eta txarrena da ez dakidala zergatik den, nik egunero ureztatu dut, Nartziso bezala.

Ama pentsakor geratu da, hurbildu eta beso artean hartu nau lasai egoteko esanez.

-Hitz egin diozu azkenaldian Zunbeltzi Martin? -galdetu dit amak azkenean. Eta orduan gogoratu naiz. Nartziso ekarri genuenetik Zunbeltzi ez diot hitzik egin, amonak esan bezala: "Loreei hitz egitea beharrezkoa da, bestela lehenengo triste jartzen dira eta gero apurka-apurka hil egiten dira".

Amonak, gainera, euskaraz baino ez zekienez, euskaraz hitz egiten zion Zunbeltzi. Nik ere Nartzisori gauza bera egitea pentsatu dut, horrela, gainera, Zunbeltz poztu egingo da hitz egiten diodalako eta Nartzisorekin lagun egin ahal izango da.

- Zelako tristura ematen didan Zunbeltzek, Nartzisorengandik hain hurbil dago eta ezin izan diet biei atentzio bera eman, orain biak elkar ulertzen dutela, biei berdin-berdin hitz egingo diet.

- PETOA

- Betiko moduan, petoak plastikozko poltsak erabiliz egingo ditugu.
- Din A-4an, zuri-beltzean dagoen logoa margotu eta petoaren aurreko aldean jarriko dugu.
- Din A-4an, zuri-beltzean eta hutsik dagoen logoan ikasle bakoitzak euskararekiko hartu duen konpromisoa jarri eta ondoren norberak bere petoaren atzeko aldean jarriko du. Petoaren atzeko aldean jarri den konpromisoa gelakoa ere izan daiteke.
- Petoa ikastolan edo herrian egingo den Korrika Txikian edo jaian erabiliko da.
- Petoaren atzeko alderako norberak edo gelaka hartu ditugun konpromisoekin kartel erraldoiak ere osa ditzakegu eta hauekin ikastola girotu.

- BALIABIDEAK:

Plastikozko poltsak
Logotipoa (Din A-4)
Logotipoa hutsik(Din A-4)
Margoak
Guraizeak
Kola

7.JARDUERA

10-12 URTE

- Gela bakoitzean Euskal Herriko mapa mutu bat jarriko dugu eta bertan Korrika 14ko ibilbidea markatu dugu; etapa bakoitzaren hasiera eta bukaera puntuak. Lurraldeen eta hiriburuen izenak jartzea ere egokia izango litzateke
- Egunero egun horretan Korrikak egingo duen ibilbidea margotuko dugu.
- Ikasleak egunkarietan egunero atera diren Korrikako artikulua eta argazkiak jaso eta ikastolara ekar ditzaten animatuko ditugu. Argazki eta artikulua zati hauek argazkian agertzen denari buruz ikasleekin hitz egiteko erabiliko ditugu: Korrika nondik pasa den, leku bakoitzaren ezaugarriak buruz, parte hartzaile kopurua,... Euskal Herriko txoko ezberdinak ezagutzeko eta Korrikak leku bakoitzean izan duen erantzuna ezagutzeko aukera paregabea izango dugu.
- Egunkarietan argazkiak bildu eta ikastolara ekartzeko egunero arduradun ezberdinak jarriko ditugu.
- Eguneko ibilbidea margotu eta egunkarietan agerturiko argazkiei buruz hitz egiteko egunero ordubete inguru erabili dezakegu.

BALIABIDEAK:

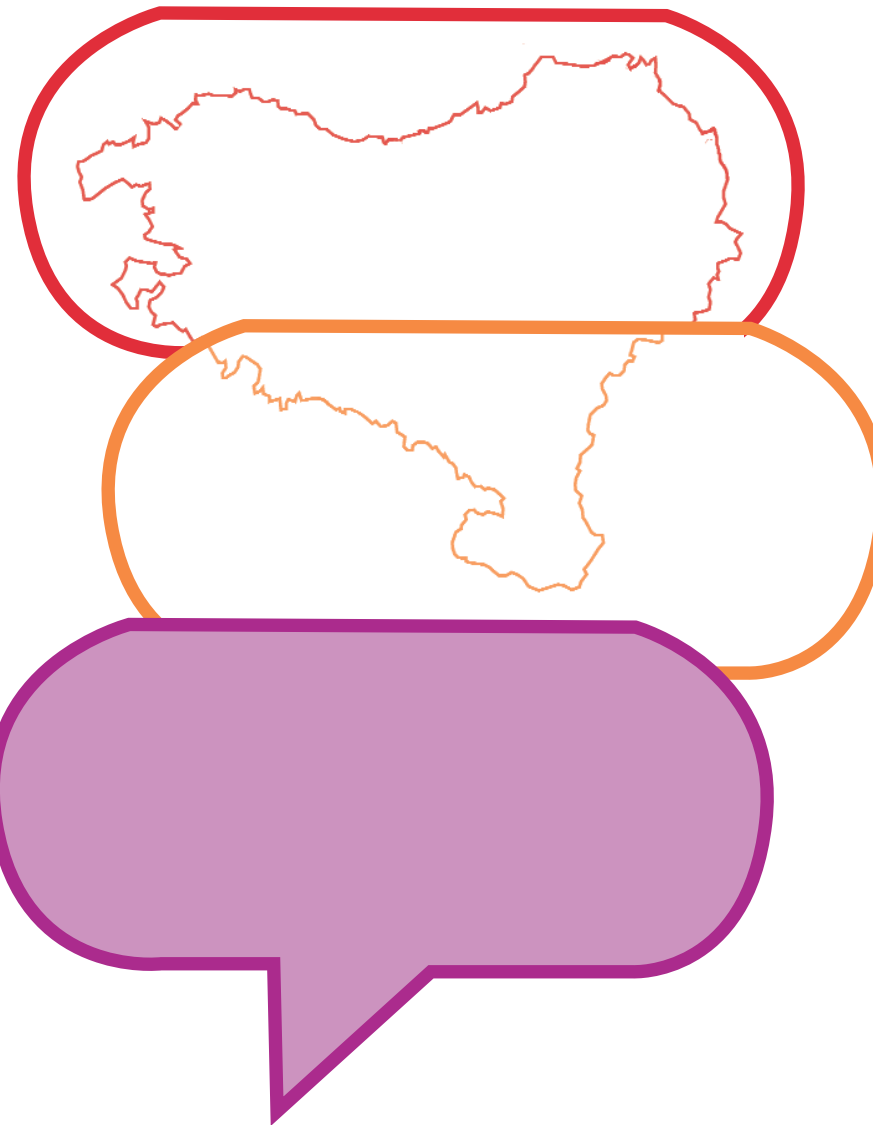
Euskal Herriko mapa mutua.

Margoak

Kola.

- ORREAGA-BILBO IBILBIDEA.

14. Korrika Orreagan hasi eta Bilbon amaituko da. Aukeraketa ez da nolanahikoa izan eta sinbologia berezia eman nahi izan diote korrikaren arduradunek. Izan ere, Orreagak, antzinatez historiaz betetako leku berezia izanik, iraganera begira jartzen gaitu eta, Bilbo Euskal Herriko

hiririk populatuenak, berriz, urtez urte itxuraldatzen eta hazten ari denez, oraina eta etorkizuna iradokitzen digu, gizarte mailan ez ezik euskara berreskuratze lanetan ere. Hurbildu gaitezen leku hauetara.

- Sarrera

Orreaga entzuteak VIII - IX. mendeetara garamatza, orain dela 1.200 urte baino gehiagoko gertaera historikoetara. Bilbok, berriz, industria-iraultza eta XIX - XX. mendeetara. Hainbeste mende igarota euskarak atzera egin du hainbat lekutan, besteak beste, aipatutako bi toki hauetan. Halere, azken 25 urteetan Orreaga ondoko Auritz (Espinal) edo Bilbon bertan, gero eta heldu, gazte eta ume euskaldun gehiago aurki dezakegu.

ORREAGA

Orreaga Nafarroako iparraldeko udalerria da (Erroibar). Duen kokapen estrategikoari esker, Pirinioen erdi-erdian, funtsezko gune bilakatu zen hasiera-hasieratik, Pirinioetako mendikatea zeharkatu nahi zuten bidaiarientzat zein soldaduentzat. Bi bataila aipagarri irabazi zituzten baskoiek gudaroste frankoen aurka: 778an eta 824an. Lehenengoan Karlomagnoren tropei garaitu zitzaizkien eta garaipenaren oihartzuna Europa guztira zabaldu zen "Chanson de Roland" kantu epikoari esker. Bigarrenean, ordea, Eneko Aritza errege izendatu eta Iruñeko erresuma sortu zen. XI. Mendetik aurrera Jakue-bidea egiten ari ziren Europako errromesek garrantzizko atsedentoki zuten hemengoa. Lehenengo ostatua eta erietxea eraiki ziren eta gero, Antso VII. Azkarra Nafarroako erregeak eliza eraiki eta ondasun handiak jarri zituen haien menpe eta bertan ehortzi zuten. XII.eta XIII. mendeetan asko zabaldu zen Orreagako abadetxearen ospea, lurralde eta aberastasun handien jabe egin

baitzen. 1525ean, Auritzekoek Orreaga eta Luzaidoko biztanle batzuen aurkako auzia jarri zuten sorginak zirelakoan, eta haietako batzuk sutara eramane zituzten.

LANKETA:

Zer dakizu Orreaga eta Orreagako guduari buruz? Gaiari buruz asko ez badakizue, Interneten edo Entziklopedia batean informazioa bilatu edo jarraian datorren Orreagako gudari buruzko testua irakurri.

BILBO

Orreagak Erdi Aroan protagonismo handia izan zuen bezalaxe, Bilbok historia garaikidean izan du berea. Bere kokapen geografiko eta iraultza industrialari esker etengabeko itxuraldatze eta hazkundera izan du azken bi mendeetan, industria, merkataritza, eta finantzen gune garrantzitsuen bihurtzeraino. Egun, hiririk populatuena da eta Bilbo handian (Bilbo gehi Ibaizabalaren bi aldeetan dauden 28 udalerriak) bizi da bi euskaldunetatik bat. kanta

Bilbo eta inguruak jatorriz euskaldunak izan badira ere, beste arrazoen artean, merkataritza-hiria izateak, hiritartze prozesuak eta azkenean industrializazioak lehenengo elebidun eta gero erdaldun bilakatu zuten, inguruko baserrietan bertako euskara gorde bada ere. Erdalduntze prozesu hau Bilbon ez ezik, ondoko industria-hirietan ere gertatu zen. Horietako bat Barakaldo da, bigarren kantaren pertsonaiaren hiria. Leku horietan Araba eta Nafarroako hainbat lekutan bezala zerotik hasitako berreuskalduntze mugimendu indartsua izan da azken 25 urteetan. Oskorri taldearen hurrengo kanta euskaltegia euskara ikastera doan langile barakaldar baten burutazioak kontatzen dizkigu:

10-12 URTE

Euskaldun berri baten balada (oskorri)

*Barakaldokoa naiz eta
daukat paro obrero
horregatik euskaltegira
noa ni egunero
euskaraz bazekien nire
bisabueloak edo
baina ni roilo hon(e)taz
orain arte zero.*

*Goizero goizero
AEKn bezero
batzuetan ero
besteetan bero
baina ez dut milagro
handirik espero.*

*Goizean goiz hasi behar dut
motibazio bila
euskara ez da ingelesa
baina ez dago hila
egun askotan pentsatzen dut
hau dela inutila
nik ez daukat kulparik
ez banaiz abila*

*Hau da hau makila
aditz klase pila*

*hitzak beste mila
animo mutila
esaten dute baina
ez da hain fazila*

*Ideia hau nire buruan
ez dakit noiz hasi zen
baina batzuetan ez naiz hemen
gehiegi dibertitzen
lau gauzak izen bat dute eta
gauza batek lau izen
kokoteraino nago
klaseak aditzen*

*Pegatak ipintzen
(e)ta dirua biltzen
nola sartu nintzen
ez dut konprenitzen
lan on bat bilatzeko
ez badu zerbitzen*

Lanketa:

-Kantaren protagonistak era umoretsu eta ironikoan bere euskaltegiko esperientzia kontatzen du. Aztertu esaten duena. Gurasoengandik euskara jaso ez duzuenok suerte hobea izan duzue, ikastola edo eskolaren bidez euskaldun bihurtu zaretelako. Halere, antzeko sentipenak sentitu dituzu inoiz? Zergatik? Ezagutzen al duzue baten bat euskara euskaltegian ikasten ari denik?

Euskara eta etorkinak

Lehen esan dugun bezala Industrializazioarekin batera asko izan ziren bere herria utzi eta lan bila Euskal Herrira etorri zirenak. Horietako batzuek eta batez ere euren seme-alaba askok eta askok euskara ikasi dute, haietako batzuk bertsolaria izatera ere iritsiz. Horietako bat Jon Maiaren kasua da.

1.- Irakurri arretaz ondoko testu hau:

'Halako zirrara bat izan nuen, 1997ko Euskal Herriko Bertsolaritza Txapelketa Nagusian, Jon Maiak agurreko bertsoa bota zuenean:

*Ama Extremadura
aita Zamoratik,
abuela eta abuelo
haien aurretik.
Herri hontan sustraitzen
asmatzeagatik
neuk e' maita dezaket
guztien gainetik.
Euskaraz badakit,
bertsoz darabilkit,
dena zuengatik,
halaxe dagokit.
Denek kantatu dute
nere ahotik.*

25 urte inguruko mutil gaztea, pozik eta harro zegoen, nonbait, Euskal Herriko Bertsolaritza Txapelketa Nagusiko azken ekitaldira iristeagatik.

Pozik, Anoetako belodromoan milaka entzuleren aurrean bertsotan jarduteagatik. Pozik, guraso erdaldunak izanda, euskara ikasi eta bertsolari izateagatik. Baina ni ere, eta ni bezala beste euskaldun asko, pozik geunden euskaldun berri batek euskararen gunearekin bat egin zuelako, eta Txapelketa Nagusi hartara iritsi zelako. Horixe delako etorkizuneko Iraultzaren helburua: euskararen gunea indartzea eta zabaltzea. Eta euskaldun berriak bertsolari egiten direla? Hainbat eta hobeto! Eta txapela janzten dutela? Erabateko zoriona! Azken baten, Iraultzaren arrakasta.

Zuazo, K (2000) Euskararen sendabelarrak. Alberdania

2.- Bat al zatozte Koldo Zuazok bertsoaren inguruan egiten duen interpretazioarekin?

10-12 URTE

- Hizkuntzarekin jolasean: aho-korapiloak, onomatopeiak eta asmakizunak.
- Aho-korapilo, onomatopeia eta asmakizun ezberdinekin hainbat jolas egitea proposatzen dizuegu:
- AHO-KORAPILOAK: zenbait aho-korapilo aukeratu eta ikasleak buruz ikasi eta ozen esatera animatu. Ikasleak taldeka banatu eta talde bakoitza aho-korapilo bat ikastera animatu. Buruz ikasi ondoren beste taldekoei esan beharko diete. Aho-korapiloekin jolastera animatu ikasleak. Zenbait aho-korapilo Xabier Olasok idatzi eta Pamielak argitaraturiko "Auskalo (Igarkizun eta aho-korapiloak)" eta "Pupuan Trapua" liburuetan aurki ditzakezue. Esaterako, hona hemen batzuk:

1- "Bitxilore lore bitxi,
Patxi pitxi bitxilore
batzen biltzen zortzi lore"

2- "Ziri txuri sartu zuri
zuri sartu ziri txuri"

3- "Urrezko harri bakarra
lapurrak harrapatu
eta arin -arin urrun eroan"

4- "Lehoiari leihoa hautsi zaio,
eta ez leihoari lehoia"

5- "Iki,

iki-mili,
mili-kili,
kili-klik,
ikimilikiliklik"

6- "Ezetx errepikatu honako abizen luzea!
Iturriberrigorrigoikoerrotakoetxea"

7- "Zurezko zubi azpian
zazpi zorri zahar
zirri-mirri sarri"

8- "Gustabo Gastiain
gaztearen astoak
astiro zekarren
aztiak ahazturiko ezia"

9- "Goiko kaleko arkupeetan
kukuak kuku,
haurrak kaka
eta oilarrak kukurruku"

10- "Iker ankerraren
aker okerrak
ezkerreko hanka
okerturik dakar"

10-12 URTE

11- Kilipoena

"Kilimiska,
kilimolo,
kilimusi,
kilinpon,
kilipera,
kilikari,
kilimiki,
kilinpon"

12- Amak Kontatua

"Klin-klon igela
errekan kantari;
txau-txau txakurra
etxeko zaindari,
furrust-furrust katua,
haserre da ari.

Klin-klon,
Txau-txau,
Furrust-furrust,
Amak haxe kontatu deust"

-**ONOMATOPEIAK:** Ariketa honen helburua ikasleek euskarazko onomatopeiak ikastea, barneratzea da. Ariketa ezberdinak egitea polita izango litzateke; Aipatu soilik, loturak egitea, berriak asmatzea edo imajinatzea,...

Zenbait onomatopeia:

- Tripa zorriak GUR-GUR dantzan
- Aho bete jaten, ZANPA-ZANPA, MAUKA-MAUKA.
- Kozkaka, KIZKI-KAZKA
- Salda beroari TXURRUST
- Edaten ZANGA-ZANGA
- Mukiak ZINTZA
- Eztulka JAU eta JAU
- Puzkarka TIRRI eta TARRAT, PIRRI eta PARRAT
- Pixa ZAR-ZAR-ZAR
- Kaka PLOSTPLOST
- Solasean BAR-BAR TXOR-TXORKA
- Ikara DAR-DAR-DAR
- Mina hartzean, ATX!
- Negarrez NIIII
- Txaloak KLA-KLA-KLA
- Ibilian: -TIPI-TAPA, TAPA-TAPA
- TIKA-TAKA, TAKA-TAKA
- DINBI-DANBA (PAUSO HANDIZ)
- TIRRIKI-TARRAKA, TARRAKA-TARRAKA(XAHARRA)
- TRIKULU, TRAKULU (HERRENKA)
- PLISTI-PLASTA (URETAN)
- TRAKATAN-TRAKATAN (ZALDIZ)
- TTUR-TTUR (KOTXEZ)
- ZIKI-ZAKA, lohitan
- TTUKU-TTUKU, oinez
- TIRRIPI-TARRAPATA, gatazkan, korrika edo.
- Ura edo bota, PIRRI-TI-PARRASTA

8.JARDUERA

10-12 URTE

- Txalupa olatuetan, PULUNPA
- Euria, ZARRAN-ZARRAN
- Elurra, MARA-MARA
- Euri ihintza, XIR-XIR-XIR / ZIR-ZIR-ZIR
- Kazkabarra, KISKI-KASKA
- Trumoia, BUR-BUR
- Haizeak, FIRU-FIRU
- Kolpea, DANBA, KANKA, PLASTA
- Erori, PUNPA, PUNPALAPLAU, PANPA
- Zilipurdika, BILINBALAKA
- Mutur joka, DINBI-DANBA
- Zaplastekoak, ZIPLI-ZAPLA
- Ipurdian, ZIRTI ZARTA
- Hautsi, KRISKI KRASKA, KRIK KRAK, TARRAT, KRASKA.
- Atea, KAX-KAX, KOX-KOX
- Eskuak dantzan, KRISKITINAK
- Danborra, TARRAPATATAN
- Ateak PINPI-PANPA
- Mailuak, makilak buruan, KASKA, kasketekoa.
- Tiroak, DANBA, BANBA.
- Zerrak, RIKI-RAKA
- Sosak, TXIN-TXIN
- Musu eman, POTT
- Borrarekin KINKI KANKA
- Saltsan edo, TIRRIKITI TARRAKA
- Azkar, DI-DA
- Katuari MOX-MOX, ZAPI
- Oiloei PURRA-PURRA

- Goitik behera erori BINBITI-BANBA
- Eztenarekin ZISTI ZASTA
- Amilka erori eskilaretan, KINKITI KANKA
- Eguzkitan GAL-GAL
- Heldu, RAU
- Katuak, FUT eta FAT
- Oin hotsa, KIRRIS-KARRAS
- Egan, PLA-PLA-PLA
- D udan, AIKO-MAIKO
- AUKERA-MAUKERA
- TARTEKA-MARTEKA
- AITZAKIA-MAITZAKI
- AUZI-MAUZITAN
- EMELELEAK, ESAMESAK, ERRAN-MERRANAK
- HANDI-MANDIAK
- HASI-MASIAK
- HEZUR-MEZURRAK
- HIKA-MIKA
- HIZKIMIZKIAK
- INGURU-MINGURUKA
- ISILKA-MISILKA
- NAHASI-MAHASI, NAHASTE-BORRASTE
- TXUTXU-MUTXUKA
- ZIRIMIRI
- ZURRUMURRU
- ZEHATZ-MEHATZ
- TXIRULA-MIRULA
- ZEHAR-MEHAR

10-12 URTE

- DUDA-MUDA
- JIRA-BIRAKA
- Edozein modutan, FRISTI-FRASTA
- TXIRRI-MIRRI, lantxoak.
- BARRA-BARRA
- BOR-BOR
- DAR-DAR
- DIZ-DIZ, NÍR-NÍR
- KILI-KILI
- MARMARRA
- TXIO-TXIO
- TXORO-TXORO

- **ASMAKIZUNAK:** Zenbait asmakizun irakurri eta ea ikasleak asmatzeko gai diren frogatu.

Ikasleak taldeka banatu eta txapelketatxoak antola daitezke.

Beraiek aipatu diren asmakizunez gain besterik ote dakiten galdetu,...
Zenbait asmakizun Xabier Olasok idatzi eta Pamielak argitaraturiko
"Auskalo (Igarkizun eta aho-korapiloak)" liburuan aurki ditzakezue.
Hemen dituzue hauetako batzuk:

1- "Beso ugari ditu airean,
beso ugari ere lur azpian;
airekoak begien bistan,
lur azpikoak ezkutuan" (Erantzuna: Zuhaitza)

2- "Besoak luze,
sustraiak sendo,
txoriak bertan

ondo baino hobeto" (Erantzuna: Zuhaitza)

3- "Ale bat,
ale bi,
hiru ale,
ale mordoa,
eta zapalduz gero,
ardoa" (Erantzuna: Mahatsa)

4- "Eguzkia eta lorea
uztartu ziren behin,
seme bat izan zuten,
badakizu zein?" (Erantzuna: Eguzki- lorea)

5- "Garra du
baina ez da sua,
paradisuko fruitua" (Erantzuna: Sagarra)

6- "Hobi batetik
trumoi-hotsa;
bizkor joaten da hotsa,
bertan gelditzen da hatsa.
Zein da hitza?" (Erantzuna: Puzkerra)

7- "Kotoiak zeruan,
malkoak barruan,
orratz batez zulatuta
euria goian-behean" (Erantzuna: Hodeiak)

8.JARDUERA

10-12 URTE

8- "Zenbaki bat naiz,
gerri estukoa,
bat baino handiagoa,
hamar baino txikiagoa" (Erantzuna: 8)

9- "Burua airez betea,
orratza da
bere buruhaustea" (Erantzuna: Puxika)

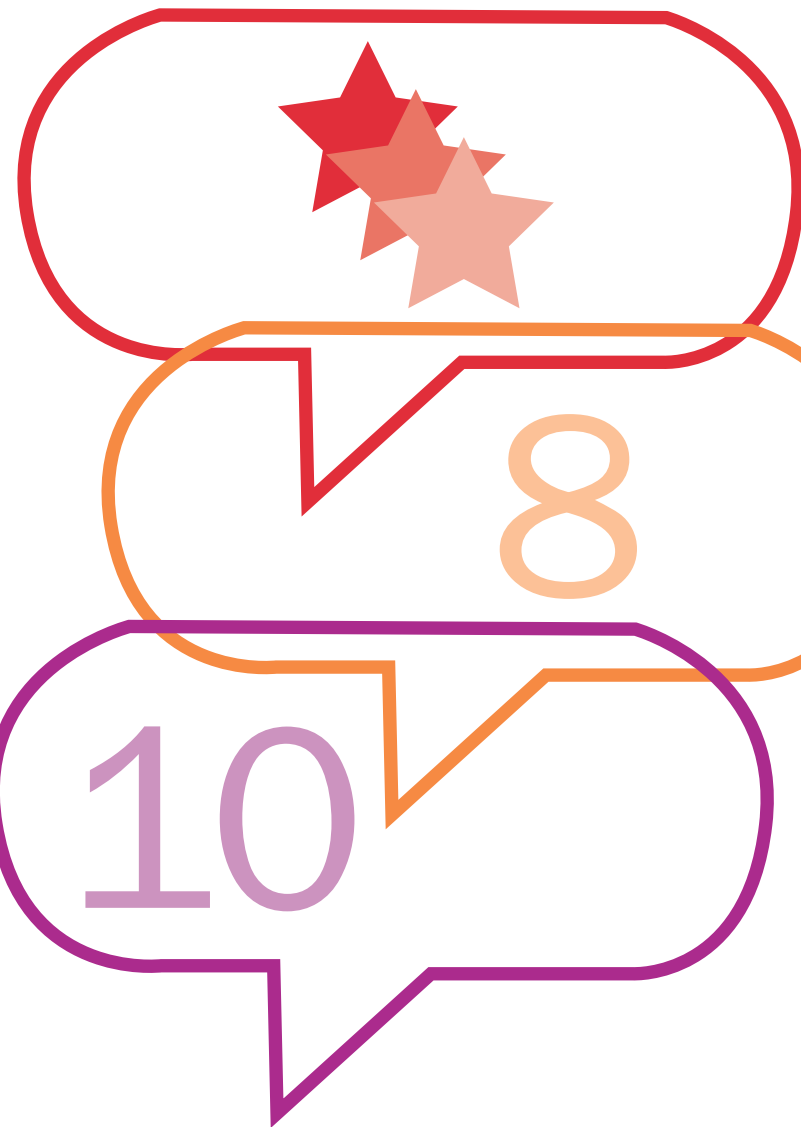
10- "<<Erre>> darama barruan
baina ez da erreko,
bere barruan
ura duelako" (Erantzuna: Erreka)

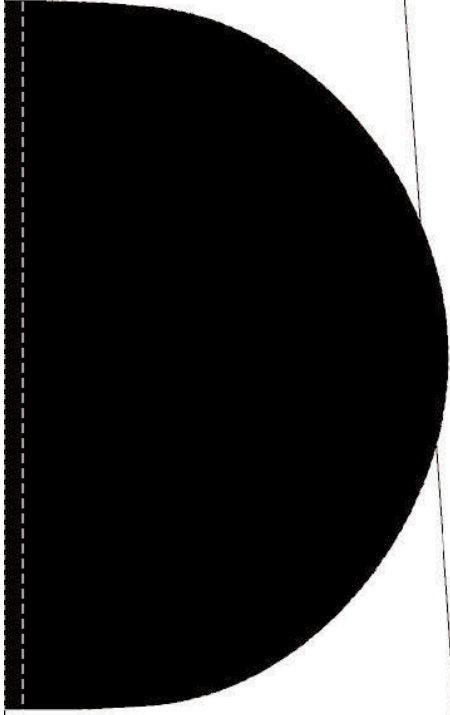
11- "Buruan gangarra,
harro samarra,
goizean goiz kukurruku
amona esnatzen du" (Erantzuna: Oilarra)

12- "Salto eta salto
gibel eta aitzin, ezetz igarri, Matxin" (Erantzuna: Matxinsaltoa)

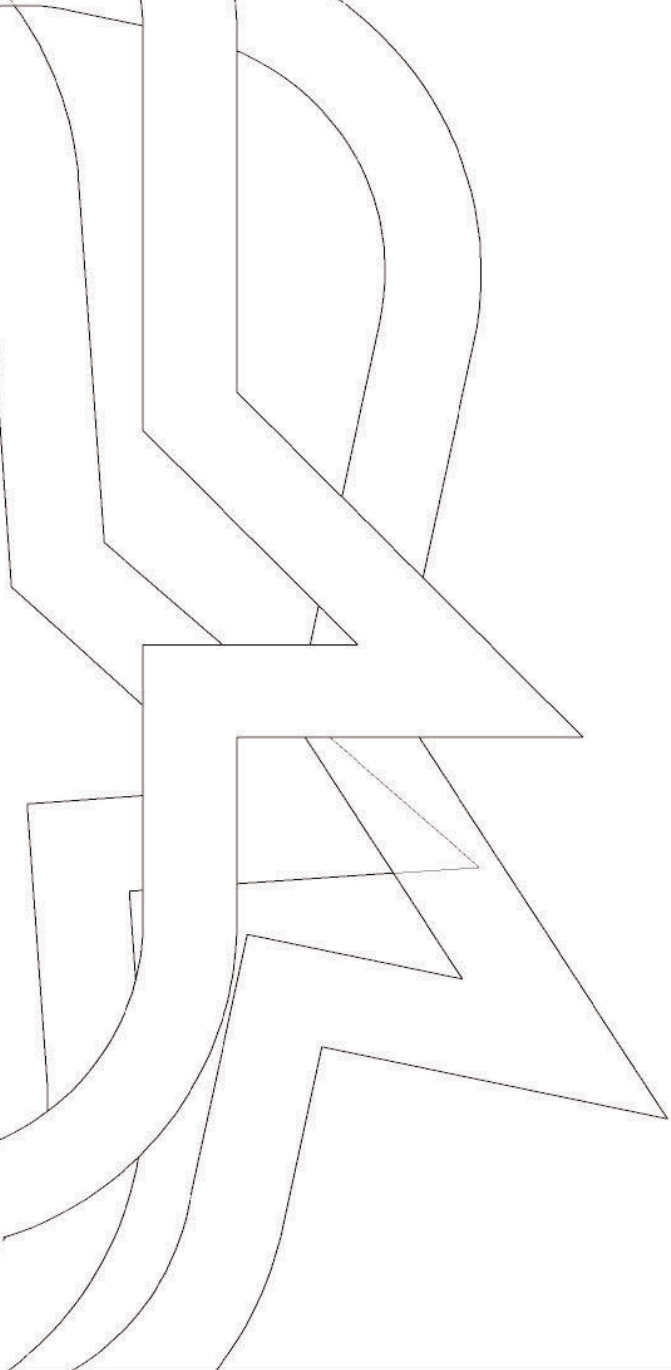
13- "Eskubian asko balio du,
ezkerrean baliorik ez du" (Erantzuna: 0 zenbakia)

14- "Gazta osoa
edo zatia,
gau beltzean
bera zuria" (Erantzuna: Ilargia)

dek
korikol

Euskal Herria euskalduntzen

ni ere bai!

ORREAGA-BILBO

WWW.KORRIKA.ORG

Korrika 14

 Euskaltel

Orreaga	Doneztebe	Irurtzun kruzea	Tafalla	Izurdiaga (paso a nivel)	Irura
Auritz	Lesakarako zubia	Irurtzun hasiera	Tafalla	Irurtzun	Villabona
Auritzberri	Lesaka	Irurtzun bideg	Erriberri	Etxarren	Zizurkil
Zubiri	Lesakarako zubia	Sarasako gasoildegia	Beire	Ekai gurutzea	Aduna
Urtasun	Bera	San Migel gasolindegia	Pitillas	Zuhatzu	Andoain
Egozkue	Endarlatsa	(Berriobeiti)	Murillo	Satrustegi	Lasarte
Olague	Behobia/ muga	Iruñerria	Caparroso	Hiriberri	Usurbil
Berroeta	Hendaia	Egues	Los Abetos hotela	Ihabar	Agina
Ziga	Gipuzkoa	Agoitz	Valtierra	Irañeta	Orio
Irurita	Irun	Nagore	Arguedas	Uharte	Zarautz
Elizondo	Hondarribi	Garralda	Tutera	Arruazu	Getaria
Arizkun	Irun	Zatoia	Cascante	Lakuntza	Zumaia
Erratzu	Oiartzun	Jaurrietako sarrera	Errioxa	Arbizu	Zestoa
Izpegiko lepoa	Orereta	Eskaroze bidegurutzea	Castejon	Etxarri	Azpeitia
Baigorri	Lezo	Otsagi (kartela)	Cadreita	Bakaiku	Azkoitia
Donibane Garazi	Pasai Sanpedro	Otsagiko buelta	Milagro	Iturmendi	Urretxu
Larزابale	Donostia	Itzaltzu (kartela)	Azagra	Urdiain	Legazpia
Oskazeko lepoa	Astigarraga	Orhiko bidegurutzea	san Adrian errotonda	Altsasu	Udana mendatea
Muskildi	Hernani	Lazako gaina	Andosilla amaiera	Gipuzkoako sarrera	Oñati
Maule	Ereñozu	Uztarroze (kartela)	Lerin hasiera	Otzaurte gaina (benta)	Bergara
Donapaleu	Nafarroako sarrera	Izaba (kartela)	Allo	Zegama	Elgeta
Hazparne	Arano kruzea	Urzainki	Lizarra	Segura	Elgeta mendatea
Kanbo	Kanpin Iskibil	erronkari	Villatorta	Idiazabal	Elorrio
Uztaritze	Goizueta	Burgi (bidegurutzea)	Larraga	Idiazabal	Kanpazar
Baiona	Zentral Leize	Las Coronas-eko gaina	Larraga gasolindegia	Beasain	Arrasate
Angelu	Basakabi kruzea	Nabaskoize sarrera	M e n d i g o r r i a	Lazkao	Aramaio
Miarritze	Leitzako sarrera	Nabaskoze irteera	bidegurutzea	Ordizia	Aretxabaleta
Arbona	Uhitziko gaina	Irunberri	Mendigorría -Tafallako	Itsasondo	Eskoriatza
Bidarte	Uhitz	Judasen Benta	kruzea	Legorreta	LeintzGatzaga
Donibane Lohitzune	Urzubiko rot.	Liedena	Gares sarrera	Legorreta	Landa
Azkaine	Lekunberriko rotunda	Zangoza	Gares - Artazu kruzea	Ikaztegieta	Marieta
Senpere	Eskola	Oibarre	Artazu	Alegia	Ozaeta
cherchebruit	Mugiro	Eslaba	Belaskoain balnearioa	Tolosa	Hermua
Dantxarinea	Arruitz kruzea	Lerga	Etxauri	Ibarra	Larrea
Otsondo mendatea	Urritzako bentak	San Martin	Gurutzea Izkue	Tolosa	Axpuru
Elizondo	Goldaraz kruzea	Tafalla	Asiain	Anoeta	Narbaxa

Gordoa	Lasierra	Areatza	GERNIKA	LEZAMA
Galarreta	Nuvilla	Artea	FORUA	LARRABETZU
Zalduondo	Anuzita	Arantzazu	MURUETA	Erletxe
Araia	Mandaita	Dima	BUSTURIA	USANSOLO
Egilatz	Olabarri	Igorre	SUKARRIETA	GALDAKAO
Agurain	Langraitz	Lemoa	MUNDAKA	ETXEBARRI
Zuhatzu-Donemiliada	Bilodaren sarrerako	Zornotza	BERMEO	BASAURI
H e r e d i a r a k o	kruzea	Iurreta	Gaztelubegi	ARRIGORRIAGA
bidegurutzea	Trespuenteserako	Durango	BAKIO	UGAO
Dallo	sarrerako kruzea	Abadiño	MUNGIA	ARRANKUDIAGA
Dulantzi	Mendoza	Matiena	MARURI	ARAKALDO
Erentxun	Estarrona	BERRIZ	Andraka	ARETA
Egileta	Astegjeta	ZALDIBAR	LEMOIZ	Araba
Azazeta gaina	Gasteiz	MALLABIA	GORLIZ	LAUDIO
Azazeta herria	Abetxuko	ERMUA	PLENTZIA	AMURRIO
Birgaragoien	Arangiz	Gipuzkoa	BARRIKA	IZORIAko sarrerako
Birgarabarren	Mendiguren	EIBAR	SOPELA	kruzea
Maeztu	Etxabarri-Dibiña	SORALUZE	ALGORTA	ARESPALDITZA
Atauri	Apodaka	ELGOIBAR	erromo	IBAGUEN
Antoñana	Letona	MENDARO	PORTUGALETE	Artziniega
Kanpezu	Zaitegi	DEBA	SANTURTZI	BURGOS
Genevilla	Ajurdin mendategaina	MUTRIKU	ZIERBANA	Bizkaia
Cabredo	Murgia	Bizkaia	MUSKIZ	BALMASEDA
Marañon	Zarate	ONDARROA	Gallarta	ZALLA
Angostina	Maurga	Berriatua	ORTUELLA	GUEÑES
Bernedo	Gopegi	MARKINA	TRAPAGA	SODUPE
Obekuri	Larrinoa	AULESTI	SESTAO	ALONSOTEGI
Baxauri	Murua	Gizaburuaga	BARAKALDO	ZORROTZA
Albaita	Etxaguen	LEKEITIO	GURUTZETA	BILBO
Pedruzo	Gorostiza	ISPASTER	LUTXANA	
Ventas de Armentia	Ollerieta	EA	ERANDIO	
Trebiñu	Legutio	NATXITUA	LEIOA	
Añastro	Bizkaia	ELANTXOBE	ERANDIO	
Argantzun	Otxandio	IBARRANGELU	SONDIKA	
Tuyo	Barazar	ARTEAGA	DERIO	
Villaluenga	Zeanuri	KORTEZUBI	ZAMUDIO	